

1904-04-18

SENDER

Johan Rohde

RECIPIENT

Emil Hannover

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Dansk

Archive:

Den Hirschsprungske Samling

TRANSCRIPTION

[Tilføjet med blyant af Hannover

øv. th.:] Rohde

18 . IV. 1904

Via di Monte Tarpeo 69

Roma.

Kjære Ven.

Som De ved har jeg den uheldige Vane, naar jeg er paa en længere Rejse at vente med at sende mine Venner de dem tilkommende Breve, til jeg allerede begynder at tænke paa Hjemrejsen. De har saa ofte erfaret dette, at De næppe forundrer Dem over ikke hidtil at have hørt fra mig, og min lange Taus=[hed] vil De ikke udlægge som Ligegyldighed ligeover for en trofast gammel Ven. — Deres Brev til min Hustru og mig efter vort Bryllup blev ikke slaaget i Hartkorn med de hundrede andre Breve, det kom i Bun=ke med, kan jeg forsikre Dem.

[2]

Jeg hørte forleden Dag tilfældig paa anden Haand en Ytring af en af mine gamle danske Venner om, at man ikke vidste, hvad der nu var at skrive til mig, thi jeg var efter mit Bryllup bleven en hel anden. Den nævnte Ven eller, for at være oprigtig, Veninde kunde saamæn godt have skrevet mig til alligevel; hendes Brev vilde ganske vist ikke som tidligere være bleven modtagen af en gammel ulykkelig Ungkarl, men den Omstændighed at Adressaten, siden hun sidst saa ham, var bleven en lykkelig Ægtemand behøvede jo dog ikke at forandre alle hans Forhold og navnlig ikke alle de gamle Venskabsforhold.

d. 4 Maj.

Jeg har i Mellemtiden ligget af den grimme romerske Feber og længe efter gaaet omkring som en uduelig Reconvalescent; nu er jeg igjen begyndt at kunne arbejde og finder mig helt frisk og fortsætter dette

altfor forsinkede Brev.

Hvad jeg altsaa vilde sige Dem, kjære Hannover, er dette, at selv om De nu slet ikke har hørt fra mig i den lange Tid, jeg har været borte, og selvom

[3]

De nu ikke til Gjengæld faar et Brev paa 56 Sider som i gamle Dage, saa nærer jeg virkelig de samme varme Følelser for Dem som tidligere; jeg er glad og stolt over i Dem at have en trofast Ven, som jeg véd er glad, om jeg gjør noget godt; der er nu ikke mange af dem, som jeg bryder mig om, der har haft saa gode Meninger om mig som Dem. —

Vi boer her i Rom paa den gamle Klippe, der saa ofte før har huset mig, i den selv samme Lejlighed, som jeg beboede, da jeg for første Gang for en halv Snes Aar siden kom til Rom.

Her er som altid vidunderlig og dennegang for mig mere end nogensinde. — Hvor ofte har jeg ikke ønsket, at jeg kunde have set Dem træde ind her i vore smaa Stuer, hvor Vinduer og Døre vender ud til den smukkeste Udsigt i Verden, og hvor vi en Gang imellem ser gode Kunstnere og Kunstvenner dele Stedets Herlighed med os. Hvorledes tror De ikke det vilde have glædet mig, der føler mig som en gammel civis Romanus at modtage Dem her i Rom og gaa omkring og vise Dem de mange skjulte Skatte, som jeg

[4]

synes at have for mig selv og mine Venner. —

Jeg havde egentlig saa smaat tænkt mig, at jeg dennegang skulde opleve det, da min Hustru og jeg egentlig havde ment at skulle blive længere Tid hernede; — en forventet lykkelig Begivenhed kalder os imidlertid hjem før Tiden; vi faar da haabe at en anden Gang Vejen til Rom maa staa os aaben paa samme Tid. — der er nu engang intet bedre og skønnere Sted.

Hvad jeg ellers har oplevet siden sidst?

Ja der er jo først og sidst det, at jeg er bleven gift, og ud over det er der egentlig intet særligt mærkeligt eller i hvert [Fald] ikke noget særligt forskelligt fra, hvad jeg tidligere har oplevet.

Vi tog herved over Weimar, der skuffede os noget, besøgte saa vor lige udmærkede Ven Grønvold i Tirol, kørte over Verona, Ravenna og Rimini til Pesaro. Herfra gik det paa Bukken af

[5]

II

en gammel Diligence — en yderst fornøjelig gammeldags Rejse — til Urbino, hvor vi boede nogle Dage. Her var ganske dejligt, skjønt Byen, hvad Kunsten angaar, beredte mig en stor Skuffelse. Her var saa godt som intet. Jeg havde i hvert Fald ventet mig noget af Arkitekturen — blant andet af det vidt berømte Slot, som viste sig at være en kjedelig, skrumlet Renaissance-kasse, uden virkelig gode og fine Forhold; ikke en eneste god gammel Kirke, og en Karikatur af en Malerisamling. Jeg havde blant andet glædet mig til at se noget af den gamle Sanzio, som jo har et yderst vindende lille Drengeportræt i Colonna-Samlingen her i Byen, men det var kun sørgelig at se ham i Urbino, og Sønnen var der ikke den mindste Lap af.

Derimod var der i et Sakristi i en lille Kirke en Ruin af et Billede af Piero della Francesca, som i hele sin Ødelæggelse dog var saa skjønt, at det vel næsten var den lange Rejse værd.

[6]

Det mindede i Kompositionen ikke saa lidt om Mantegna. Tre unge Mænd staar i Forgrunden lige op og ned, som Baggrund en strængt tegnet klassisk Arkitektur. Der er ikke noget dramatisk i Situationen, ikke megen Følelse i Billedet men der er en Sødme i Farven, en Holdning i Linjerne, en saa gennemført kunstnerisk

Dannelse og artistisk Følelse, og at jeg ikke kunde blive træt af at vende tilbage til det. — Naar man til daglig vader til op over Ørerne i Bondemaleri — baade gammelt og nyt — er det velgjørende at se en saa afklaret Kunst — de kjølige graa og lilla Toner i dette Billede glemmer jeg aldrig. — Desværre er det stærkt molesteret. Et stort tørt Billede, kun forestillende en Bygning med mange Vinduer og en Plads foran af samme Piero, hænger i Slottet; det er kunsthistorisk interessant. Det burde anskaffes af et af de moderne Kunstcentrer[?] og hænges op som [7]

pædagogisk Anskuelsesbillede for at lære de unge Malere Respekt for den mest elementære Tegnekunst.

Men er her ikke megen Kunst[,] er Naturen her omkring til Gjengæld saa meget smukkere og nogle Dages Ophold i det hyggelige lille Hotel med Udsigt udover "Markernes" frugtbare Bakker maa De unde Dem, naar De igjen gaar over Alperne.

—

Over Foligno gik vi med Jernbanen til Civita Castellana, hvorfra vi tog en Vetturini for paa den gode gammel Dags Maade at komme til Rom. To Dages herlig Kjørsel over Campagnen igjennem det bedaarende Nepi, og Søndag Eftermiddag kørte vi saa ind igjennem Porta del Popolo[.]

Her i Rom har vi levet forholdsvis stille paa vor Klippe, om Dagen har jeg malet i Campagnen og om Aftenen har vi paa Osteriet truffet en lille Kreds af skandinaviske Venner, Clements, Viggo Johansens, [8]

Philipsen, E[ilif] Petersen, Thorvald Erichsen, og nu sidst Joakim Skovgaard og Tor Hedberg. Vinteren er jo her længst forbi og Varmen allerede

stærk, saa vi tænker saa smaat nu snart at tage
lidt ud i Bjergene inden Hjemrejsen mod
Nord begynder, og saa engang ved Midsom-
mertid har De os formodentlig igjen der-
hjemme; men inden den Tid kunde De
glæde mig ved at lade mig høre fra Dem
—De er jo ikke af Dem, der betaler med
samme Mønt, vel?

Forhaabentlig lever De som Deres Hustru
og Smaapiger vel og jeg beder Dem alle
modtage de venligste Hilsner fra min Hustru
og Deres hengivne
Johan Rohde

18. IV. 1004.

Rohd

Via di Monte Tarpeo 69

Roma.

Kjære Ven.

Som De ved har jeg den uheldige Vane, naar
jeg er paa en længere Rejse at vende med at
sende mine Venner de ~~den~~ kommende Dage
at jeg allerede begynder at tænke paa hjem-
reisen. De har saa ofte spået dette, at
De næppe forinden Du var det indtil
at han kom fra mig, og min lange Tavs-
nede De ikke undte som Ligegyldighed
hjemme for en trofast gammel Ven. — Der
er Brev til min Hustru og mig efter vor
Dagtilværelse blev det staaet i Harklem med
de hundrede andre Dage, det kom i Brev-
ke med, har jeg forsvaret Dem.

Jeg hørte forleden Dag hvaldtj. paa anden Haand en
Gjening af en af min gamle danske Venner om, at
man ikke vidste, hvad der var at sige til mig;
thi jeg var efter mit Bryllup bleven en hel anden.
Den nævnte Ven eller, for at være oprigtig, Veninde
kendte saamen godt han skruet mig til alligesvel;
hendes Ord vidste ganske vist ikke som tidligere var
bleven modtagne og en gammel uligbedelig Ulykkes-
om den Omstændighed at Adressaten, siden hun
sidst saa ham, var bleven en lykkelig Olyktemand
behindt p. d. g. ikke at forandre alle hans For-
hold og navnlig ikke alle de gamle Venkabsfor-
hold.

2. 4 maj.

Jeg har i Mellemtiden ligget af den grimme romerke
Fetters og længe efter gaar omkring som en indvælt
Reconvalescent; men er jeg igjen begyndt at kunne
arbejde og finder mig heldt frisk og forbatter dette
altfor forsinkede Ord.

Skud jeg altså en lidt sigt Dem, Kjøbenhavn, Hannover,
at dette, at selv om De nu det ikke har hørt fra
mig i den lange Tid, jeg har været borte, og selv om

De nu ick, lit Gjengjæld faar i Dem paa 56
Sider som i gamle Dage, saa naar i sig vistlig de
sammne varme Følelser for Dem som tidligere; i
er glad og stolt over i Dem at have en trofast
Ven, som i sig er glad, om i sig er noget godt;
der er nu ick mange af dem, som i sig tryder
sig om, der har haft saa gode Meninge om mig
som Dem. —

Vi boer her i Rom paa den gamle Klippe, der
saa ofte for har været mig, i den alde sammen
Ligleghed, som i sig betænder, da i sig for første Gang
for en halv Snes Aar siden kom til Rom.

Her er som altid indimod sig og den gang for mig
men end nogeninde. — Her ofte har i sig ick
ønsket, at i sig kunde have set Dem træde ind
her i det gamle Hus, hvor Vindue og Dør
vender ind til den smukkeste Udvej i Vorden,
og hvor vi i Gang i den den der god Kunstner
og Kunstneres dale. Her i sig Højskole omend so.
Her under den De ick det end har gædet
mig, der føler mig som en gammel cinis Roma-
nis at møde Dem her i Rom og gaa omkring
og vide Dem de mange skjulte Skatte, som i sig.

sagde at han for mig selv og mine Venner. —
Hj havde egentlig saa smaat tænkt mig, at i
Dannemag skulde opleve det, da min Huske og
i egentlig havde ment at skulle bli kængen
Tid herude; — en foruholdt lykkelig Begivenhed
skulde os imidlertid tjene for Tiden; vi
haar da haardt et en anden Gang Vjeren til
Rom men staa os aaben paa samme Tid. — De
er nu mig indet bedre og lygnen Sted.

Hvad i der har oplevet siden sist?
Ja der er jo først og sist det, at i er bleven
gift, og end ogsaa der er der egentlig intet særligt
mækeligt eller i hvert fald noget særligt forlystende
for, hvad i tidligere har oplevet.

Vi tog herud om Weimar, der skuffer os meget,
besøgte saa en liden Tidsmæderi Ven Gernroth i
Tübingen, togte om Verona, Ravenna og Rimini
og til Pesaro. Herfra gik det paa Bükken af

en gammel Diligence — en yderst fornøjelig
 gammelbrydte Rejse — til Urbino, hvor vi boede
 nogle Dage. Her var ganske dygtigt, og en Del,
 hvor Kunstens angaar, havde jeg en stor Skat
 paa. Her var som godt som intet. Jeg havde
 i hvert Fald mødt mig meget af Arkitekturen —
 blandt andet af det vidt berømte Slot, som vist
 sig at være en dygtig, skønfuld Renaissance-
 Masse, uden vistnok godt, og fine Forhold; ikke
 en eneste god gammel Kirke, og en Karstature
 af en Malersamling. Jeg havde været andet
 glemte mig til at se noget af den gamle
 Sanzio, som jo har et yderst vidt udsyn til
 Dragepotten: Colognina-Samlingen her: Og
 en, men det var ikke særligt, at se ham i
 Urbino, og Sørensen var der ikke, den mindste
 Laps af.

Derimod var der i det Sakristi i en lille Kirke
 en Ruin af et Dille af Piero della Francesca,
 som i hele sin Poesi og i sin Sprog, og som
 at det var næsten en den lange Rejse vand.

Det mindste. Plompos, himen ikke saa lidt om
Mandagen. Tre unge Mand staa i forgrunden
høj op og ned, som Daggen i en breget tegnet
klassisk Arkitektur. Der er ikke noget Drama-
tisk i Situationen, ikke nogen Følelse i Billedet
men der er en Lødme i Tæppe, en Holdning
i Linjerne, en saa gennemført Kinstnerisk
Dannelse og æstetisk Følelse, og at jeg ikke
kunne blive trist og at være tilbøjelig til det.
- Næst man til dagis vander til op over Skoven
i Bondermaleri - langt gammelt og nyt -
er det velgjørende at se en saa ren afslæbt
Kunst - de kjolede grønne og lilla Toner i
dette Billede glæmmer jeg aldrig. - Desværre
er det ogsaa meget smukt.

Et stort Tint Billede, som forestiller en Byg-
ning med mange Vinduer og en Række Jæger
af samme Pære, hængt i Støtte; det er Kinst-
nerisk interessant. Det bærer anstøtten af
et af de moderne Kunstcentres og hængt op som

pedagogisk Anskuelsesbillede for at lade de unge
Malede Respekt for den mest elementære Tegne-
Kunst.

Men i det ene eller andet Kunst og Naturen her omkring
hvi Gengæld saa meget omstikker og meget Dags
Opførelse i det hyggelige lille Hotel med Udseende af
en "Maleres" fristende Badstue om de end
der, naar de ikke gaa over alperne.

One Følgeren gik vi med Jernbanen til Co-
nta Castellana, herfra vi tog en Vetur til for
den den gik gennem Dags Maade at
komme til Rom. To Dags herig Kjøret
en Campagna igennem de betydelige
Mepi, og Søndag Eftermiddag kjørte vi den
ind igennem Porta del Popolo.

Her i Rom har vi den forholdsvis stille
den ved Klipper, om Dagen har vi malet
i Campagna og om Aftenen har vi den
sterke træffet en lille Kreds af skandin-
aviske Venner, Clements, Viggo Johannsen

Philipsen, Eli Petersen, Thomas Encksen
og min siest Jakob Skovgaard og Tor Hledberg

Vinteren er jo her langt forbi, Varmen allerede
stor, den er her den smukt nu smukt at tage
helt ind i Djerque inden Hjemmet med
med bygger, og den engang med midten
mest her De er formentlig i jern den
hjemme; men inden den Tid kendt De
glad mig med at have mig her for Dem
- De er jo ikke af Dem, der holder med
sammene Mænd, vel?

Forsikringsløst lever De som Dem Høsten
og Småpiger vel og is her Dem alle
mange de enkelte Steder for min Høsten
og Dem Høsten
Jonas Vade